

Przedmiotowy system oceniania

Przedmiotowy system oceniania dla przedmiotu: język niemiecki, gimnazjum, poziom III.0 służy nauczycielom i uczniom do rozpoznania poziomu i postępów ucznia w opanowaniu wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych podstawy programowej. Są one realizowane w szkole według wybranych programów nauczania realizujących tę podstawę.

Niniejsze opracowanie odwołuje się do *Programu nauczania języka niemieckiego dla klas I-III gimnazjum. Poziom III.0 - dla początkujących*, według którego nauczyciel realizuje treści przy zastosowaniu kursu języka niemieckiego dla gimnazjum: *Magnet*, przeznaczonego na ten etap.

Przedstawiona poniżej propozycja oceniania według przedmiotowego systemu oceniania dla przedmiotu: język niemiecki opiera się na następujących dokumentach:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 30 kwietnia 2007 w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (z późn. zmianami)
- Podstawa programowa przedmiotu: Język obcy nowożytny, III etap edukacyjny, poziom III.0 - dla początkujących (<http://www.reformaprogramowa.men.gov.pl>) i jest spójna z wewnątrzszkolnym systemem oceniania, który funkcjonuje w danej szkole.

1. Cele oceniania

Zgodnie z tymi dokumentami celem oceniania jest:

- informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach w tym zakresie,
- udzielanie uczniowi pomocy w samodzielnym planowaniu jego rozwoju,
- motywowanie do dalszych postępów w nauce,
- dostarczanie rodzicom lub opiekunom oraz nauczycielom informacji o postępach, trudnościach w nauce, a także specjalnych uzdolnieniach ucznia.

2. Funkcje oceny wewnątrzszkolnej

Ocena wewnątrzszkolna ma oprócz funkcji klasyfikującej także funkcję diagnostyczną (służy nauczycielowi i uczniom do analizy występujących deficytów) oraz wychowawczą (wspiera systematyczność ucznia, motywuje do pracy, a także uczy współodpowiedzialności za wyniki nauczania i uczenia się).

Ocenianie wewnątrzszkolne, a w ślad za nim przedmiotowy system oceniania:

- formułuje wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych ocen śródrocznych, semestralnych i rocznych,
- formułuje kryteria oceniania bieżącego i ustalania ocen klasyfikacyjnych według skali i w formach przyjętych w danej szkole.

Dlatego zaproponowany tutaj przedmiotowy system oceniania dla przedmiotu: język niemiecki powinien posłużyć jako baza wyjściowa do skonstruowania takiego systemu oceniania, który będzie adekwatny do wewnątrzszkolnego systemu oceniania w danej szkole.

3. Wybór programu nauczania

Przed rozpoczęciem kursu języka niemieckiego nauczyciel przedmiotu przedkłada do zatwierdzenia dyrektorowi program, według którego będzie przebiegał proces nauczania w trzyletnim cyklu, a następnie informuje rodziców i uczniów o wyborze tego programu. Program określa stopień zaawansowania danej grupy, np. *Program nauczania języka niemieckiego dla klas I-III gimnazjum. Poziom III.0 - dla początkujących*, a także określa treści nauczania i sposób ich realizacji z dostosowaniem do wymogów aktualnych przepisów oświatowych.

4. Organizacja procesu kontroli osiągnięć i oceniania

Na początku roku szkolnego należy poinformować uczniów o zakresie wymagań z języka niemieckiego obowiązującym w danym roku szkolnym oraz o sposobie i zasadach oceniania z przedmiotu: język niemiecki.

W tym celu na początku każdego semestru nauczyciel określa przybliżoną lub dokładną liczbę testów, sprawdzianów z bieżącego materiału, projektów, wypowiedzi ustnych i innych form sprawdzania wiedzy i umiejętności. Harmonogram oraz zakres testów należy podać do wiadomości uczniów na początku każdego semestru lub roku szkolnego. Dokładne terminy można ustalić od razu lub powiadomić uczniów z przynajmniej tygodniowym wyprzedzeniem.

Nauczyciel powinien określić także zakres i terminy wykonania prac domowych, referatów, projektów oraz innych form aktywności. Wskazane jest, aby te decyzje były podejmowane wraz z uczniami, przy uwzględnieniu ich sugestii i życzeń. Ustalone kryteria oceniania i terminy prac kontrolnych i innych zobowiązań uczniowskich powinny być zapisane przez obie strony i opublikowane na tablicy informacyjnej.

4.1. Ustalanie systemu ocen

Należy ustalić obowiązujący system ocen, zgodny z wewnątrzszkolnym systemem oceniania w danej szkole, i podać do wiadomości uczniów oraz ustalić zakresy procentowe dla danej oceny częściowej. Przy systemie rocznych lub semestralnych ocen klasyfikacyjnych 1-6 można zastosować następujące przedziały procentowe:

Roczne (semestralne) oceny klasyfikacyjne	Zakres procentowy (przykład)
celujący - 6	96-100 %
bardzo dobry - 5	91-95 %
dobry - 4	75-90 %
dostateczny - 3	50-74 %
dopuszczający - 2	40-49 %
niedostateczny - 1	0-39 %

4.2. Oceny bieżące i śródroczne

Oceny bieżące i śródroczne oceny klasyfikacyjne ustala się po zrealizowaniu określonego modułu zaplanowanego na dany semestr lub rok, według skali ustalonej w wewnętrznym systemie oceniania zgodnym ze statutem szkoły. Dotyczy to także szczegółowych warunków i sposobu ustalenia ocen śródrocznych i rocznych z danego modułu, co powinno być określone w wewnątrzszkolnym systemie oceniania danej szkoły.

Śródroczne oceny ustalane są na podstawie ocen częściowych, które otrzymał uczeń w czasie trwania semestru (roku). Należy jednak uwzględnić ich wagę. Nie mogą one być po prostu średnią arytmetyczną wszystkich ocen częściowych, ale muszą odzwierciedlać zakres sprawdzanego materiału i wagę poszczególnych problemów. Uczniowie muszą być poinformowani o tym, jak ważna jest otrzymana ocena częściowa. Na przykład średnia ocena z trzech kartkówek (lub zadań domowych) może składać się na jedną ocenę z danego zakresu materiału, która z kolei może być równoważna ocenie z przekrojowej pracy klasowej lub testów podsumowujących sprawności komunikacyjne.

4.3. System punktowy

Można zaproponować uczniom system punktowy, w którym każdej formie sprawdzania wiedzy i umiejętności jest przyporządkowana określona liczba punktów przy uwzględnieniu wagi danego zadania. Wszystkie formy kontroli mogą się składać na np. 100 punktów, a ich przeliczenie na stopień nie będzie już nastroczało problemów. Można na przykład wykorzystać do tego przedstawioną powyżej tabelkę określającą zakresy procentowe na daną ocenę.

4.4. Klasyfikacja śródroczna

Klasyfikację śródroczną przeprowadza się przynajmniej jeden raz w roku szkolnym, w terminie określonym w statucie szkoły. Przed zebraniem rady pedagogicznej nauczyciel przedmiotowy jest zobowiązany do poinformowania uczniów i ich rodziców o przewidywanych ocenach przy zachowaniu formy i terminu powiadomienia ustalonych w statucie szkoły. O przewidywanej ocenie niedostatecznej nauczyciel powinien poinformować ucznia i jego rodziców przed klasyfikacją, w terminie określonym przez statut.

Przy ustalaniu oceny semestralnej lub rocznej nauczyciel uwzględnia także systematyczność pracy oraz postawę ucznia, a także jego specjalne osiągnięcia, jak np. udział w olimpiadzie przedmiotowej czy innych konkursach przedmiotowych.

5. Kontrola i ocena umiejętności językowych na lekcji języka niemieckiego

Na zajęciach języka niemieckiego będą podlegały kontroli i ocenie wiedza i umiejętności ucznia nabyte podczas określonego okresu nauczania. Zakres tematyczny, struktury gramatyczne i funkcje komunikacyjne określa szczegółowo program nauczania w gimnazjum na wybranym poziomie.

5.1. Formy i techniki kontroli osiągnięć

Formy zadań stosowanych podczas kontroli osiągnięć muszą być znane uczniom. Stosuje się je zwykle także jako ćwiczenia utrwalające i powtórzeniowe. Uczeń musi także znać zakres wymaganego materiału, czas przeznaczony na test, a przede wszystkim kryteria oceny.

Testy pisemne powinny przy poleceniach zawierać informację o liczbie punktów, które można uzyskać za dane zadanie, a także znać minima określające uzyskanie danego stopnia.

5.1.1. Rozumienie tekstu słuchanego:

- dopasowywanie ilustracji do usłyszanego tekstu,
- szeregowanie ilustracji zgodnie z treścią usłyszanego tekstu,
- dorysowywanie elementów na ilustracji zgodnie z tekstem,
- zadania typu prawda/fałsz,
- teksty z lukami,
- technika wielokrotnego wyboru,
- dokończenie zdań,
- odpowiedzi na pytania.

5.1.2. Rozumienie tekstu czytanego:

- porządkowanie w logiczną całość fragmentów tekstu,
- wyszukiwanie kluczowych słów,
- odpowiedzi na pytania do tekstu,
- dopasowywanie tytułów do fragmentów tekstu,
- technika wielokrotnego wyboru,
- dopasowywanie pytań do odpowiedzi,
- uzupełnianie luk w tekście.

5.1.3. Mówienie

- uzupełnianie ról w dialogach,
- tworzenie dialogu według schematu,
- reakcje na opisaną sytuację,
- formułowanie pytań do ilustracji,
- formułowanie odpowiedzi na pytania,
- tworzenie dialogów (według podanych informacji).

5.1.4. Pisanie

- technika podpisywania ilustracji,
- wprowadzanie zmian w tekście zgodnie z poleceniem,
- dopisywanie początku/zakończenia zdań tekstu,
- dyktando,
- pisanie według podanego schematu.

Kurs *Magnet* zawiera zestawy gotowych testów wraz z punktacją, które umożliwiają bieżącą kontrolę po określonych partiach materiału. Są to testy sprawdzające sprawności komunikacyjne, a także testy, które przygotowują do zewnętrznego egzaminu gimnazjalnego. Stanowią one znakomite narzędzie do sprawdzania i oceniania aktualnych umiejętności uczniów.

5.2. Testowanie wiedzy i umiejętności uczniów na lekcji języka niemieckiego

Na ogół przeprowadza się i ocenia testy pisemne. Jednak należy wykorzystywać wszelkie możliwości kontroli ustnych osiągnięć uczniów, testując mówienie podczas wykonywania zadań komunikacyjnych. Należy poinformować uczniów o tym, że będą oceniane ich aktywności, i podać kryteria tej oceny. Oceniając komunikację, należy przede wszystkim wziąć pod uwagę stopień zrealizowania przez ucznia zamierzonych intencji komunikacyjnych, a nie ich poprawność. (Poprawność wypowiedzi ustnych sprawdza się i ocenia w czasie ćwiczeń przedkomunikacyjnych).

Nauczyciel powinien oceniać umiejętności ucznia w komfortowej dla niego sytuacji (w czasie pracy grupowej czy odpowiedzi z ławki), a nie izolując go np. przy tablicy.

Informacja podsumowująca i uzasadniająca ocenę z mówienia powinna być wyrażana w sposób pozytywny, np. przez wskazanie, co uczeń już dobrze potrafi, a czego powinien jeszcze się nauczyć, aby uzyskać wyższą ocenę.

Nauczyciel, który preferuje wykonanie własnych testów kontrolnych, ma do dyspozycji wskazówki dotyczące form testowania sprawności (powyżej), a także informacje zawarte w programie nauczania. Ważne jest, aby zastanowić się, a może nawet skonsultować w zespole przedmiotowym, czy przygotowany test spełnia kryteria poprawności. Decydują o nich następujące wskaźniki:

- 1) trafność (czy test faktycznie sprawdza to, co zamierzono sprawdzić),
- 2) rzetelność (czy wynik testu powtórzyłby się w innych warunkach),
- 3) obiektywność (czy na wynik testu nie miało wpływu nastawienie nauczyciela lub warunki sprawdzania testu).

Ocenić powinny podlegać następujące elementy procesu nauczania:

1. Rozumienie tekstu słuchanego - ok. 20 %
2. Rozumienie tekstu czytanego - ok. 15 %,
3. Słownictwo i gramatyka - ok. 20 %,
4. Pisanie - ok. 15 %
5. Mówienie - ok. 15 %,
6. Realizacja - ok. 15 %,

Można uwzględnić także umiejętność stosowania strategii (np. kompensacyjnej), przypisując jej odpowiednią wartość procentową.

W zespole przedmiotowym trzeba ustalić, na które sprawności powinno się położyć nacisk w danej szkole. Jest to niezbędne, gdyż zarówno szkoły, jak i poszczególne klasy różnią się często znacznie pod względem warunków nauczania.

Przedstawione powyżej wskazówki dotyczące przedmiotowego systemu oceniania mogą służyć do przygotowania szczegółowego opisu takiego systemu w zespołach przedmiotowych różnych szkół. W zależności od miejscowych warunków nauczania (np. liczebności klas, liczby godzin przeznaczonych na język niemiecki) powinno się ustalić szczegółowe kryteria kontroli osiągnięć i oceniania dostosowane do systemu oceniania i statutu danej szkoły.